

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

se podařilo zdokumentovat zhruba čtyři desítky zahloubených objektů z období kultury s lineární keramikou. I když větší podíl nalezených artefaktů náleží do fáze Ib, poloha byla osídlena i ve fázi IIa. Z tohoto období se podařilo odkrýt i neúplný půdorys dlouhého domu.

David Humpola

Resumé

Vítovice (Bez. Znojmo). Linearbandkeramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

VYSOKÉ POPOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Nekázanec“. Neolit? Ojedinělé nálezy. Povrchový průzkum.

Vysoké Popovice představují z hlediska pravěkého osídlení okrajovou zónu. Nadmořská výška okolí místy přesahuje 500 m n. m. a půdní pokryv nedosahuje velké kvality. Z katastru obce a jejího okolí jsou zaznamenány ojedinělé nálezy především kamenné industrie (Kratochvíl 1904, 247; Vokáč et al. 2004).

V létě 2012 byly v trati Nekázanec objeveny ojedinělé nepatinované kamenné artefakty. Uvedená poloha je lokalizována na mírném jihovýchodním svahu vybiňujícího z kóty 523 m. Samotné místo nálezu leží přibližně v nadmořské výšce 480 m n. m.

Štípaná kamenná industrie sestává z dlouhé čepele z obsidiánu a dvou štípaných křišťálů. Pozornost zaujímá především obsidiánová čepel s bilaterální retuší, která je zlomená v distální části. Velikost artefaktu je neobvyklá – 6,6 cm. Na křišťálech je patrné opracování lidskou rukou. S největší pravděpodobností jsou křišťály lokálního původu. Žádný jiný materiál nebyl v okolí nálezů zaznamenán. Kulturní klasifikace nálezů je obtížná, nejspíše se jedná o doklady aktivit v neolitu, snad v kultuře s moravskou malovanou keramikou (dále MMK). Na okolních katastrech jsou doklady osídlení v kultuře s MMK patrné v Zakřanech (Kuča et al. 2004), v Sudicích (nepubl.) a Lukovanech (Kuča – Vokáč 2001). Příslušnost artefaktů k paleolitu byla vyloučena, ale je třeba do budoucna verifikovat nálezy křišťálu, které mohou indikovat právě aktivity spojené s tímto osídlením (cf. Škrdla et al. 2012, 220).

Nápadná je velikost obsidiánového artefaktu. Většinou se na jižní až jihozápadní Moravě lze setkat s úštěpy či čepelemi o velikosti do 4 cm (cf. Oliva 1984, 226). Na východní Moravě (tedy blíže k primárním zdrojům na východní Slovensko) je možné s artefakty větších rozměrů z obsidiánu počítat častěji (autorské poznatky, nepubl.).

Martin Kuča, Zdeněk Hájek, Jaroslav Bartík

Literatura

Kratochvíl, A. 1904: *Ivančický okres. Vlastivěda Moravská II*. Brno: Musejní spolek.

Obr. 25. Vysoké Popovice (okr. Brno-venkov). Fotografie artefaktů.

Fig. 25. Vysoké Popovice (Brno-County Dist.). Photo of the artifacts.

Kuča, M., Vokáč, M. 2001: Neolitické sídliště u Lukovan (okr. Brno-venkov). *Archeologie Moravy a Slezska*, 135.

Kuča, M., Vokáč, M., Kovář, J. 2004: Zakřany (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 45, 133.

Oliva, M. 1984: 4.4 Typologické, chronologické a sociální aspekty štípané industrie. In: E. Kazdová, *Těšetice-Kyjovice I. Starší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně, 212–231.

Škrdla, P., Knotek, P., Kuča, M., Rychtaříková, T., Eigner, J., Bartík, J., Vokáčová, J., Vokáč, M., Nikolajev, P. 2012: Neobvykle situovaná polykulturní lokalita Mohelno-Plevovce – příklad pronikání lidí do nitra Českomoravské vrchoviny. *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 97(2), 209–223.

Vokáč, M., Kuča, M., Kovář, J. 2004: Vysoké Popovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 45, 133.

Resumé

Isolated artifacts made from obsidian and rock crystals were collected at Vysoké Popovice, Brno-County district.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE, OKR. ZLÍN)

Tř. 3. května. LNK. Sídliště. Záchraný výzkum.

Výzkum probíhal v měsíci listopadu při rekonstrukci drážního kabelu v těsné blízkosti železniční trati Otrokovice – Vizovice. Lokalita se nachází v bezejmenné trati na mírném terénním výběžku nad řekou Dřevnicí v nadmořské výšce 206 m a její polohu lze určit na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-31-25, v širším okolí bodu 47/165 mm

Obr. 26. Zlín (k. ú. Malenovice, okr. Zlín). Pohled na plochu výzkumu.

Fig. 26. Zlín (cadaster Malenovice, Zlín Dist.). A view of the excavated area.

od Z/J s. č. V úzkém výkopu bylo zachyceno 7 zahloubených objektů datovaných podle keramických zlomků do kultury s lineární keramikou. Jedná se tak o doposud neznámou a v rámci údolí řeky Dřevnice i nejvýchodněji položenou lokalitu této kultury.

Ivan Čížmář

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice, Bez. Zlín). 3. května Strasse. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE, OKR. ZLÍN)

„Zadní mezicestí“. LnK, MMK. Sídliště/kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Výzkum byl vyvolán rozšiřováním komunikace 1/49 v trati „Zadní mezicestí“. Lokalita se nachází na mírné terénní vlně v nadmořské výšce 198 m s převýšením 6–8 m nad tokem řeky Dřevnice vzdáleným asi 500 m. Polohu lze určit na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, v širším okolí bodu 240/100 mm od Z/J s. č. O lokalitě se ví již od poloviny třicátých let 20. století, kdy byla intenzivně osídlená terénní vlna poprvé protnuta stavbou silnice Zlín-Bařov (dnešní Otrokovice) a bylo získáno velké množství nálezů zahrnujících téměř všechna období pravěku. Hlavní výzkumy zde byly prováděny v průběhu 90. let minulého století při stavbě vodovodu pro ČS Slovaft (Kohoutek – Langová 1998), obchodního komplexu Centro, s ním související propojovací komunikace III/4973 a stavbu horkovodu vedoucího mezi Otrokovicemi a Malenovicemi (Kohoutek 2000, 118, 131, 140–141). Výzkumy pokračovaly i po přelomu milénia při stavbě II. etapy obchodního komplexu Centro (Kohoutek 2004, 133–134, 163, 180, 248), dále při stavbě OC Makro (Šmíd 2005, 229–230, 252, 266, 275, 318), přílehlé benzinové pumpy (Kohoutek 2006, 118, 291) a také v poměrně nedávné době při přístavbě komplexu Centro – fáze IV.

Rozšíření silnice 1/49 si vyžádalo další poměrně intenzivní zásah do terénní vlny v pásu cca 20 x 150 m. Po skrývce cca 30 cm ornice byla na celé ploše obnažena bohatá kulturní vrstva o síle mezi 50–120 cm, obsahující vysoké množství archeologických nálezů sídlištního charakteru z téměř celého období pravěku (nejhojněji zastoupena LnK a KLPP). Kulturní vrstva byla postupně prokopávána ve čtvercích o straně 5 m. Po dosažení geologického podloží byly na ploše zkoumány vlastní archeologické objekty.

Osídlení kultury s lineární keramikou v rámci výzkumu patří k nejvýznamnější komponentě, co se týče objektů a nálezů. Při výzkumu bylo prozkoumáno velké množství zahloubených objektů, z kulturní vrstvy pak pochází hojnost nálezů. Vysoké množství zahloubených objektů je dáno především skutečností, že se jedná o komponentu, která (kromě možného paleolitického osídlení) měla, co se týče osídlení, na lokalitě prvenství. Objekty byly zahloubeny do podloží před nebo v průběhu vytváření kulturní vrstvy a nemohlo u nich tudíž dojít k případnému nerozpoznání v rámci kulturní vrstvy, jak tomu bylo zřejmě u komponent mladších.

Během výzkumu se podařilo odkrýt také částečné půdorysy dvou až tří nadzemních halových domů, které byly orientovány ve směru SV – JZ. Zachycená délka se pohybovala okolo 15 m, šířka pak mezi 7–10 m (obr. 27). Na lokalitě bylo zjištěno také množství zahloubených objektů kultury s moravskou malovanou keramikou.

Hleděnovský potok. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Také při přeložce Hleděnovského potoka protékajícího mezi železnicí a průmyslovým areálem ZPS byly zkoumány dvě plochy o rozlohách 7x165 a 7x65 m (na linii určené na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, mezi koordináty 245/117 a 272/111 mm od Z/J s. č.). Překvapivě i zde bylo zachyceno vůbec poprvé intenzivní osídlení začínající v neolitu (LnK, MMK), pokračující přes eneolit